

EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

www.halk-egitim.com

İçerik

- Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri
- Yaygın Eğitim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme
- Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları
- Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Ölçme ve Değerlendirme Kavramları

■ Ölçme:

Belli bir niteliğin gözlemlenerek gözlem sonuçlarının sayı yada sembollerle ifade edilmesine ölçme denir.

■ Değerlendirme:

Ölçme sonuçlarının bir ölçütle karşılaştırılması sonucunda bir değer yargısına (karara) varma işine değerlendirme denir.

Eğitimde Değerlendirmenin Yeri Nedir?

Eğitim Sistemi

Yaygın Eğitim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme ve Değerlendirme

Yapılan Kurs Türleri

- ✓ Okuma - Yazma,
- ✓ Meslekî ve Teknik
- ✓ Sosyal ve Kültürel
- ✓ Kişisel Gelişim
- ✓ Spor

olmak üzere 5 ana bölümde düzenlenir

Okuma-yazma kursları;

Zorunlu ilköğretim çağı dışına çıkmış okuma-yazma bilmeyen ve okur-yazar olup ilköğretimini tamamlayamamış vatandaşların okuma-yazma öğrenmelerini, okur-yazar olanların ilköğretimde temel beceri kazanmalarını ve eksik eğitimlerini tamamlamalarını desteklemek amacıyla kurslar düzenlenir.

Bu kurslar, okuma-yazma öğrenme ve eksik eğitim tamamlamaya yönelik programlardan oluşur.

- ✓ Yetişkinler I. Kademe Okuma Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Programı
- ✓ Yetişkinler II. Kademe Okuma Yazma Öğretimi ve Temel Eğitim Programı

Meslekî ve teknik kurslar;

iki şekilde düzenlenir.

1- Kişilere meslekî bilgi ve beceri kazandırmak ve onların bu yönlerini geliştirmek, boş zamanlarını değerlendirmek, kendi ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlamak amacıyla beceri geliştirme kursları

2- İş gücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikte meslek elemanı yetiştirmeye yönelik meslek kazandırma kursları

Meslek kazandırma kurslarında, mesleğin gerektirdiği temel bilgi ve beceri konuları, isteğe bırakılmadan zorunlu olarak işlenir. Aynı şekilde teknoloji bilgisi, iş güvenliği, verimlilik, girişimcilik ve benzeri derslere de kurs süresince yer verilir.

Sosyal ve kültürel, spor, kişisel gelişim kurslar;

Toplumun kültür seviyesini yükseltmek, kişilere sosyal, sportif, kültürel bilgi ve beceriler kazandırmak, onları bir üst öğrenim sınavlarına hazırlamak, millî kültür değerlerimizi korumak, yaşatmak, yaygınlaştırmak ve yeni nesillere aktarılmasını sağlamak amacıyla düzenlenir.

- ✓ Aile ve Tüketici Bilimleri Alanı
- ✓ Aile ve Çocuk Kurs Programı
- ✓ Aile ve Tüketici Bilimleri
- ✓ Alışkanlık ve Eğitim Sorunları Kurs Programı

Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği esaslarına göre Ölçme ve Değerlendirme;

- ✓ Kursiyerlere kurs sonunda sınav uygulanır.
- ✓ Kursiyerin performansına dayalı olarak sınavlar gerçekleştirilir
- ✓ Kursiyerin kendi kendine yaptığı tüm öğrenim faaliyetleri dikkate alınır,
- ✓ Teorik ve performansa dayalı olarak ta sınav yapılır.
- ✓ Sınavlar 100 puan üzerinden değerlendirilir.

Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği esaslarına göre Ölçme ve Değerlendirme;

- ✓ Teorik değerlendirme, kursun tüm amaçlarını kapsayacak şekilde yapılır.
- ✓ Performansa dayalı değerlendirme, beceriye dönük başarımlar ölçütlerini içerecek şekilde hazırlanan kontrol listesine göre yapılır.
- ✓ Değerlendirmenin teorik kısmı %40, uygulama %60 olarak dağıtılır.

Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği esaslarına göre Ölçme ve Değerlendirme;

- ✓ Teorik ve performansa dayalı sınavda toplam puan; bireyin doğru cevapları ve davranışları için aldığı puanların toplamından oluşur.
- ✓ Programların özelliğine göre sınavlar ve başarı değerlendirmesi bilişim teknolojisi kullanılarak da yapılır.
- ✓ Kursiyerlerin sağlık durumları veya bedensel engelleri nedeniyle bazı derslerdeki sınavlar, durumlarına uygun sınav yöntemiyle yapılır.

Ölçme ve değerlendirme sürecinde;

Objektif değerlendirme yapmak ve doğru kararlar vermek için, ölçme değerlendirme etkinliğinin hangi amaçla yapılacağına karar verilmesi gerekir.

- Süreç başında önkoşul bilgilerini yoklayan ve kursiyerin hazırbulunuşluk düzeyini belirleyen tanıma amaçlı yapılır
- Süreç devam ederken ve her modül sonunda öğrenme eksiklerini ve öğrenme güçlüklerini belirlemek için izleme amaçlı yapılır.

Ölçme ve değerlendirme sürecinde;

- ✓ Süreç sonunda programda modüllerin öğrenme kazanımlarına ulaşma ve yeterliklere sahip olma düzeyini belirlemek için de düzey belirleme amaçlı ölçme araçlarından ve değerlendirme türlerinden yararlanılmalıdır.
- ✓ Modüllerin amaçlanan (bilişsel, duyuşsal ve devinişsel/psikomotor) kazanımlarının niteliklerine uygun ölçme araçları hazırlanmalıdır.

- **Bilişsel becerilerin (bilgi) ölçülmesinde** daha çok doğru yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirmeli, uzun ve kısa cevaplı testlerden oluşan ölçme araçları tercih edilmelidir.
- **Psikomotor beceriler,** kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarı, gözlem formu kullanılabilir.
- **Duyuşsal beceriler (ilgi, tutum ve değerler),** doğrudan gözlenemeyen öğrenmeler olduğu için istenilen davranışlara ait kriterler (ölçütler) ile tutum ya da tavrı gösterebilecek davranışlar belirlenmelidir. Tüm bunları ölçebilecek nitelikte kontrol ve gözlem listelerinden yararlanılmalıdır.

Ölçme ve değerlendirme sürecinde;

- ✓ Öğrenme kazanımlarını yoklayan gözlenebilir, ölçülebilir ifadelerle dönüştürülmüş başarıml ölçütlerinin baz alınması,
- ✓ Ölçme araçlarının açık ve anlaşılır olması,
- ✓ Gerekli olan araç, gereç ve materyallerin ortamda hazır bulundurulması sağlanmalıdır.

Neden Ölçme ve Değerlendirme

Eğitimde,

- ✓ Bireylerden beklenen bilgi, beceri ve tutumların gelişip gelişmediğini tespit amacıyla ölçme ve değerlendirme yapılır.
- ✓ Geliştiyse hangi ölçüde geliştiğini belirlemek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapılır.

Niçin Değerlendirme Yapıyoruz?

Eğitimde değerlendirme türleri aynı zamanda yapılan değerlendirmelerin amaçlarını da ortaya koyar.

- ✓ Öğrenme eksikliklerinin saptanması
- ✓ Kursiyerlerin ilgi ve yeteneklerinin saptanması
- ✓ Kursiyerlerin başarısının değerlendirilmesi
- ✓ Öğretimin etkinliğinin değerlendirilmesi
- ✓ Öğretim programının değerlendirilmesi

Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları

- Tanımaya dönük değerlendirme
- Süreç değerlendirme (İzlemeye dönük değerlendirme)
- Öğrenme düzeyini belirlemeye dönük değerlendirme (Sonuç değerlendirme)

Tanımaya Dönük Değerlendirme

- Kursiyerlerin kurs öncesinde bilgi, beceri, yeterlik ve kazanımlar açısından ön öğrenmelerine ilişkin düzeylerinin belirlenmesidir.
- Gözlem formları kullanılabilir.
- Kontrol listeleri kullanılabilir.
- Açık uçlu sorular kullanılabilir.

Süreç Değerlendirme (İzlemeye Dönük Değerlendirme)

- Bir ders saati, bölüm yada modül sonunda, kursiyerlerin o ders bölüm yada modüldeki öğrenme eksikliklerini ve bu eksikliklere neden olabilecek güçlükleri belirlemek ve gidermek amacıyla kullanılır.
- Eğitim programı süresince yapılır ve asıl amaç öğrenmeyi geliştirmektir.

- Bu amaçla, kursiyelerlerin öğrenmeleri arasındaki boşlukları doldurmak için veri toplanır. Varsa **eksiklikler giderilmeye** çalışılır.
- Kurs süresince **her zaman** yapılabilir.
- **Not verme kaygısı** güdülmemelidir.
- Amaç **öğretim ve öğrenmenin verimliliğini** artırmaktır.
- Gözlem formları, kontrol listeleri, açık uçlu sorular, öz ve akran değerlendirme vb. araçlar kullanılabilir

Süreç değerlendirmede 3 basamak önemlidir.

Bunlar;

- Anlamlı sorular sormak
- Etkili geri bildirim vermek
- Öz değerlendirme veya akran değerlendirmesi yapmak

Öğrenme Düzeyini Belirlemeye Dönük Değerlendirme

- Kursiyerlerin kazanım, bilgi, beceri ve yeterlikler açısından ne düzeyde olduklarının, **bir diğer ifadeyle kursiyerlerin başarı düzeylerinin belirlenmesidir.**
- Öğrenme hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını belirlemektir.
- Kurs veya modül sonunda yapılır.
- Sonuçları genellikle bir not yada puan olarak kaydedilir.

Ölçme ve Değerlendirmede Dikkat Edilecekler

- Kursiyerlerin bildiklerini ortaya koymalarını sağlamaya yönelik olmalıdır. Kursiyerlerin neyi bilmediğini değil, ne bildiklerini görmeye yarayan bir araç olduğu bilinmelidir.
- Öğrenme ürünü değil, kursiyerlerin öğrenme süreçleri izlenmeli ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan etkinlikler ve yöntemler değiştirilmelidir.

Ölçme ve Değerlendirmede Dikkat Edilecekler

- Yapılacak olan değerlendirme **çalışmaları kursun amaçlarına, kazanımlarına ve yeterliklerine uygun** olarak öğretim etkinlikleri ile birlikte yürütülmelidir.
- Yazıya dayalı soyut görevlerden çok, gerçek hayata ilişkin, performansa dayalı görevlere önem vermelidir.

Ölçme ve Değerlendirmede Dikkat Edilecekler

- Örtülü, belirsiz ölçütlerden ziyade **açık ve belirgin ölçütler** tercih edilmelidir.
- Sadece öğretimin sonunda değil, **öğretimin her aşamasında** sürekli ölçme ve değerlendirme etkinlikleri gerçekleştirilmelidir.

Ölçme ve Değerlendirmede Dikkat Edilecekler

- Not vermeden ziyade etkili ve zamanında **geri bildirime** ağırlık verilmelidir.
- Tek yöntemle ölçme yerine **çok yöntemle** ölçme yapılmalıdır.
- Ne kadar öğrenildiğini tespit etmenin yanı sıra **nasıl öğrenildiği** de belirlenmelidir.
- Değerlendirme sürecine **kursiyer de dahil** edilmelidir.

Ölçme ve Değerlendirmede Dikkat Edilecekler

- Tek yöntemle ölçme yerine **çok yöntemle** ölçme yapılmalıdır.
- Ne kadar öğrenildiğini tespit etmenin yanı sıra **nasıl öğrenildiği** de belirlenmelidir.
- Değerlendirme sürecine **kursiyer de dahil** edilmelidir.

Eğitimde;

- Ne öğreteceğiz
- Neyi, ne kadar öğreteceğiz
- Nasıl öğreteceğiz

Bu sorulara cevap bulabilmek için amacımıza hizmet edecek **nitelikli ölçme araçlarını kullanmamız** gerekiyor.

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Yazılı Sınavlar

Kursiyerlere yazılı olarak sorular sorulur ve yazılı olarak cevaplamaları istenir.

Kısa Cevaplı Sorular

Cevabı bir kelime, bir sayı yada bir cümle olan sorular sorularak kursiyerin cevaplaması istenir.

Örnek:

Türkiye Cumhuriyeti hangi yılda kurulmuştur?

.....

Çoktan Seçmeli Sorular

Soru kökü ve bu sorunun cevabını da içeren dört veya beş seçenek verilir. Kursiyerlerin bu soruları okuyarak doğru cevabı bulması ve bulduğu cevabı verilenler arasından seçerek işaretlemesi beklenir.

Örnek:

Türkiye Cumhuriyeti hangi yılda kurulmuştur?

A)1919 B) 1920 C)1921 D)1923

Doğru Yanlış Soruları

Kursiyerlere soruda verilen önermeyi dikkatlice okuyup önermenin doğru mu yoksa yanlış mı olduğunu belirleyerek ilgili yere işaretleme yapması beklenir.

Örnek:

Türkiye Cumhuriyeti 1920 yılında kurulmuştur. ()

Eşleştirme Soruları

İki sütun halinde bilgiler verilir. Kursiyerlerden bu bilgileri birbirleriyle eşleştirmeleri istenir.

Örnek:

<u>Olaylar</u>		<u>Yıllar</u>
M. Kemal'in Samsun'a çıkması	(...)	a)1924
Cumhuriyetin ilanı	(...)	b)1920
TBMM'nin açılması	(...)	c)1923

Performans Değerlendirme

- Kursiyerlerin öğrenmelerini pekiştirmek ve öğrenme düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalardır.
- Kursiyerlerin hem bilişsel hem de akademik alanlardaki tutumları ile sosyal becerilerini gözlemlemede kullanılabilir.
- Performans değerlendirme gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanmaktadır.

Performans Değerlendirme

- Kursiyerlerin özgün ürünler ortaya koyabilecekleri çalışmalardır.
- Kursiyerlerin öğrenmelerini pekiştirmek ve öğrenme düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalardır.
- **Kursiyerlerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalı.**

Performans Değerlendirme Nerelerde Kullanılabilir?

- **Ürünler:** Kompozisyon, grafik çizme, inceleme yazısı, proje vb.
- **Üst düzey zihinsel beceriler:** Bilgiyi yorumlama, yeni durumlara uygulama, düzenleme vb.
- **Gözlenebilir performanslar:** Ürünlerin ortaya konmasında geçen sürecin takip edilmesi ve değerlendirilmesi.
- **Kişisel ve sosyal beceriler:** Kendini ifade etme, grup çalışmasına yatkınlık, başka fikirlere önem verme, sunum yapabilme vb.

Performans Değerlendirmenin Aşamaları

- **Amacın (kazanım) net**, açık bir şekilde belirlenmesi (ulaşılacak istenen sonucun belirlenmesi),
- Amaçlanan hedefe ne derece ulaşıldığını belirlemek üzere değerlendirme yapacağımız **ürün veya etkinliğin** belirlenmesi,
- Performans değerlendirme **ölçütlerinin** belirlenmesi,
- Belirlenen ölçütlere dayalı **dereceli puanlama anahtarı** geliştirme.

Ödev ve Projeler

Kursiyerlerin bir konu hakkında derinlemesine inceleme yapması amacıyla verilen soru veya sorular ile görevlerdir.

- ✓ Alıştırmalar
- ✓ Hazırlık Ödevleri
- ✓ Geliştirici Ödevler
- ✓ Ürün Ortaya Koyucu Ödevler

Sözlü Sınavlar

Sözlü sınavlar,

genellikle kursiyerlerin yanıtlarını düşünüp organize ederek, sözlü olarak sunduğu sınavlardır. Bununla birlikte kursiyerlerin sorulan bir soruya öğrenme etkinlikleri sırasında cevap vermesi veya derse katılımı da sözlü sınav olarak değerlendirilebilir.

Öz Değerlendirme

Yetişkin eğitiminde amaç not vermek değil öğretmektir.

Bunun için öğretmen, yetişkinin kendi başarı düzeyini kendisinin değerlendirmesine olanak sağlamalıdır.

Öz değerlendirme, kursiyerlerin kendi güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına yardım eder.

Öz Değerlendirme

Yetişkin eğitiminde amaç not vermek değil öğretmektir.

Yetişkinine kendi başarısını değerlendirmek için ölçüt verilebilirse, hem onun küçük düşmesi önlenmiş olur, hem de bu değerlendirme yoluyla öğrenmesine katkıda bulunmuş olunabilir.

Öz Değerlendirme Formu

1.Bu çalışmada öğrendiklerim.....

.....

2.Çalışmayı yaparken zorlandığım konular.....

.....

3.Çalışmayı yaparken yardıma ihtiyaç duyduğum konular

.....

4.Kendimi geliştirmeye ihtiyaç duyduğum konular.....

.....

Akran Değerlendirme

Akran değerlendirme,

Gruptaki kursiyerlerin belli ölçütle çerçevesinde birbirlerini değerlendirme sürecidir.

Akran değerlendirme,

Kursiyerlerin kendilerine olan güvenlerinin artmasını sağlar.

Akran Değerlendirme

Kursiyerlerin,

Arkadaşlarının çalışmalarındaki yeterlik düzeylerini değerlendirirken kendilerinin eleştirel düşünme becerileri de gelişir.

Akran Değerlendirme Formu

Bu form, gruptaki çalışmalarınızı değerlendirmek üzere hazırlanmıştır. Arkadaşlarınızın bu konudaki görüşlerini almak için formu doldurunuz. Size ayrılan son sütunda da kendinizi değerlendiriniz. Sorulara cevabınız “evet” ise E, “bazen” ise B, “hayır” ise H harfi yazınız.

Grubun Adı:

Kursiyerin Adı-Soyadı:

	1. Arkadaşıma göre ben	2. Arkadaşıma göre ben	3. Arkadaşıma göre ben	4. Arkadaşıma göre ben	5. Arkadaşıma göre ben	Bana göre ben
Çalışmalara gönüllü katılır.						
Bildiklerini arkadaşlarıyla paylaşır.						
Gerektiğinde arkadaşlarına yardım eder.						
Aldığı görevi zamanında yerine getirir.						
Arkadaşlarının görüşlerine saygılıdır.						
Tartışmalarda kırıncı olmadan konuşur.						

Kontrol Listesi

- Gözlenen performansın ya da ürünün belirlenen performansın ölçütlerine ne derece uyumlu olduğu kontrol listelerine göre belirlenebilir.
- Kontrol listeleri kursiyerden beklenen davranışın özelliklerine ilişkin detaylı bilgileri içeren ve kursiyerin performansının eksik noktalarını belirlemek amacıyla kullanılır.

Kontrol Listesi

- Kontrol listelerinde ‘var’ veya ‘yok’ , ‘evet’ veya ‘hayır’ şeklinde puanlanabilen bir dizi davranış, özellik veya nitelik bulunur.
- Kontrol listeleri genellikle daha küçük parçalara ayrılabilen ve karmaşık davranışları belirlemek için uygundur.

**BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANINDA BİLGİSAYAR
DONANIM VE TEKNİK SERVİS GELİŞTİRME
VE UYUM KURSU ÖĞRENME KAZANIMLARI
KONTROL LİSTESİ**

ÖĞRENME KAZANIMLARI	Evet	Hayır
Klavye, fare ve güç kablosunun bakımını yapar.		
Kurallara uygun BIOS yapılandırması yapar.		
İlk açılış sırasında oluşabilecek hataları giderir.		
Dizüstü bilgisayarın klavye bakımını yaparak arızalarını giderir.		
Dizüstü bilgisayarın RAM arızalarını giderir.		
Dizüstü bilgisayar optik sürücü bakımını yapar.		
Dizüstü bilgisayar fan bakımını yapar.		
Dizüstü bilgisayar batarya bakımını yaparak arızalarını giderir.		
Tablet bilgisayarın temel bakım işlemlerini yapar.		
Tablet bilgisayarların sorunlarını giderir.		

Dereceleme Ölçekleri

Kontrol listeleri performansa ilişkin belirli ölçütlerin karşılanıp karşılanmadığıyla ilgili olan sınırlı durumlarda değerlendirme için uygun seçimdir. Fakat performans düzeylerini tanımlayan bir yapıya sahip değildir.

Dereceleme Ölçekleri

Derecelendirme ölçekleri ise ölçülen özelliğe ilişkin performans çeşitli düzeyleri ile tanımlayabilir ve ölçütlerin ne dereceye kadar karşılandığını görmeye olanak sağlar.

ÖĞRENME KAZANIMLARI DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Değerlendirme:		1: Geliştirilmeli	2: İyi	3: Çok iyi
Kursiyerin Adı Soyadı	Klavye, fare ve güç kablosunun bakımını yapar.			
	Kurallara uygun BIOS yapılandırması yapar.			
	İlk açılış sırasında oluşabilecek hataları giderir.			
	Dizüstü bilgisayarın klavye bakımını yaparak arızalarını giderir.			
	Dizüstü bilgisayarın RAM arızalarını giderir.			
	Dizüstü bilgisayar optik sürücü bakımını yapar.			
	Dizüstü bilgisayar fan bakımını yapar.			
	Dizüstü bilgisayar batarya bakımını yaparak arızalarını giderir.			
	Tablet bilgisayarın temel bakım işlemlerini yapar.			
	Tablet bilgisayarların sorunlarını giderir.			

Dereceli Puanlama Anahtarı

- Her bir çalışma için ölçütleri listeleyen ve çalışmada nelerin yapılacağını gösteren bir puanlama aracıdır.
- Dereceli puanlama anahtarının en önemli özelliği, kursiyerlerin aldıkları puanın tam olarak neye karşılık geldiğini ve ondan beklenenin ne kadarını yapabildiğini görmelerini sağlamasıdır.
- En faydalı dereceli puanlama anahtarı öğretmenlerin kendi yaptıklarıdır.